

Kerkleven in Oost Gelderland deel 3-1978

Overleg met Duitse kerken	2
Ikvos-veldwerker: zaken binnen de kerk openleggen	8
De derde wereld in Nederland	10
Ikon beleid	12
Kerkeraden gaan praten over bewapeningsproblematiek	14
Een blok bestaat uit mensen	16
Kerkenkonferentie	18
Iedere gemeente eigen vormingswerk	20
Vrouw en vrede.....	21
Vredestichters	24
Boekbespreking.....	25
Gisteren vragen naar morgen.....	25
Feministische theologie	27
Boekbespreking.....	29

Overleg met Duitse kerken

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 5 januari 1978, jaargang 36 no. 7

“Moeten wij ons als classis, in casu de Streekraad, niet bezig gaan houden met het Landesentwicklungsplan VI van de deelstaat Nordrhein-Westfalen” was de vraag die het breed moderamen van de classis Doetinchem stelde tijdens haar vergadering van 23 mei jl.

Temeer omdat de classes Doetinchem en Zutphen in 1976 ook hun stellingname hadden bekend gemaakt ten aanzien van het streekplan Oost-Gelderland. Dit ook te doen ten aanzien van het Duitse plan leek een logisch vervolg erop.

Intussen is er het één en ander gebeurd dat ik u graag wil doorgeven om u van de gang van zaken op de hoogte te houden.

Taak

Op 3 juni al is er een vergadering geweest in 's-Heerenberg waar vertegenwoordigers van de Kirchenkreise Wesel en Kleve en van de classes Oost Brabant, Zutphen en Doetinchem met elkaar over de taak van de kerk om haar stem in te brengen als het gaat om het streven naar “steeds meer, groter en beter” in de welvaart. Dit tegen de achtergrond van het begrip “nieuwe levensstijl” dat zich de laatste jaren binnen de Nederlandse Kerken aan het ontwikkelen is.

Tijdens dit gesprek bleek dat “nieuwe levensstijl” een nog onbekende levenshouding is die in Duitsland wel door linkse groepen naar voren wordt gebracht en daardoor in het algemeen in een ‘kwade reuk’ staat. Als vervolg op dat gesprek is er in september een brief geschreven aan de leiding van de Landeskirche van het Rheinland. De Nederlandste classes hebben daarop een uitnodiging gekregen hun standpunten mondeling toe te lichten op de classesvergaderingen van Kreis Wesel en Kleve. Uit de toespraak van ds. Monteban, voorzitter van de classis Doetinchem die op de bijeenkomsten van november zijn voorgelezen, geef ik onderstaand enkele punten weer.

Bekering

“Uit een oogpunt van pastorale zorg kan de kerk zich niet beperken tot de evangelieverkondiging, maar zal zij zich ook afvragen, hoe dat evangelie in het dagelijks leven van de mensen vaste voet kan krijgen. De Naam van Messias Jezus duidt immers op een signaal

van omkeer, waardoor het praktische leven andere, nieuwe of vernieuwde vormen kan krijgen. Bekering gaat niet buiten onze maatschappelijke en politieke houding om.

Het is om die reden, dat de kerk in Nederland zich in de laatste decennia meer en meer is gaan bezinnen op de praktische maatschappelijke en politieke problemen.”

Onder verwijzing naar de vorm van inspraak van de Nederlandse classes bij het streekplan Oost-Gelderland gaat hij verder: “Wij maken ons ernstig zorgen over de ontwikkeling van de hele West-Europese samenleving. Omdat naar onze overtuiging in die samenleving veel meer energie en geld wordt geïnvesteerd in welvaart dan in welzijn. We hebben het woord van Jezus niet ernstig genoeg genomen: “dat de mens bij brood alleen niet zal leven!”

Het is de bittere ironie van die samenleving, dat men triomfantelijk de cijfers van de groei en de vooruitgang opsomt, maar intussen aan de verontrusten overlaat de gevolgen daarvan voor het Rijnwater, voor het milieu, voor de lucht en voor het menselijk hart, ja, ook daarvoor, aan te wijzen. De prijs die we betalen voor de groei-ideologie wordt niet alleen gevraagd van onszelf. De prijs wordt ook gevraagd van de natuur, die ons omringt en van ons nageslacht, zo er voor hen tijd van leven is.

De Nederlandse kerken in uw grensgebied hebben vraagtekens gezet bij die onderdelen van de plannen, welke gericht waren op groei en zij hebben de burgerlijke overheid met klem gevraagd aandacht te hebben voor kleinschaligheid in de verdere ontwikkelingen van de streek.

Op grond van de “nieuwe levensstijl”, zoals die door honderden werkgroepen en enkelingen in Nederland wordt voorgestaan wijzen wij omwille van de verantwoordelijkheid voor de Derde Wereld een verdere uitbouw van materiële behoeftebevrediging af. Wij pleiten voor een manier van leven, die zich inhoudt ter wille van de allerarmsten. Tegelijk zijn wij van oordeel, dat de indamming van onze materiële behoeften mag samengaan met een nieuwe doordenking van onze geestelijke waarden.

Het zal u duidelijk zijn, dat vele mensen in Nederland, met name in het grensgebied onrustig zijn geworden, toen zij hoorden van de plannen, welke zijn neergelegd in Landesentwicklungsplan VI.

Wij vragen ons af wat de gevolgen zullen zijn van een tweede Ruhrgebied voor u en voor ons met betrekking tot de kwaliteit van leven en met betrekking tot onze verantwoordelijkheid jegens natuur en nageslacht. Daarbij mag niet onvermeld blijven, dat de Landessynode van de Ned. Herv. Kerk zich zeer onlangs uitvoerig heeft beziggehouden met het vraagstuk van de vreedzame toepassing van kernenergie. De synode heeft de regering verzocht alle voorbereidingen voor het gebruik van kernenergie stil te zetten en de beschikbare tijd te benutten voor een breedvoerige discussie en bezinning op dit onderwerp. De vrees dat we anders een weg zouden inslaan, die onomkeerbaar is, wordt gevoed, door de ontwikkelingen die er in dit opzicht zijn te signaleren bij de militaire toepassing van kernenergie.

Wij spreken de verwachting uit, dat wij als zusterkerken in een vragenkompleks, dat zo gelijkkluidend ligt, elkaar kunnen informeren, inspireren en helpen, opdat we mensen van vandaag wellicht uitzicht kunnen bieden op een kwaliteit van leven, die, meer dan thans het geval is, enigermate een afspiegeling is van de sjaaloom van het Koninkrijk der hemelen.”

De inleiding van ds. Monteban is intussen toegestuurd aan alle kerkeraden in de Duitse classes. De synode heeft de plaatselijke kerken gevraagd de door die Nederlandse kerken opgeworpen

vragen in beraad te nemen; er zal binnenkort een konvent van kerkelijke medewerkers in Kreis Wesel eventueel bijgewoond door die van Kleve, worden gehouden over het onderwerp “nieuwe levensstijl”; de synode verzoekt de plaatselijke kerken hun standpunt t.a.v. de vragen van de Nederlandse buurclasses in te brengen in de overkoepelende vergadering van de Rheinische Kirche waar ook het thema “nieuwe levensstijl” zal worden behandeld.

Beweging en herkenning

Oproep basisgroepen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, 16 februari 1978, 36e jaargang nr. 10

Het woord “basisgroep” geldt intussen in ons land als een verzamelnaam voor christenen die iets te goed, zowel de bijbel als de krant, gelezen hebben, om zich verder te laten inpakken door een wereldvreemd en vrijblijvend kerkgebeuren; mensen, die daarom uit de kerkbank geschoven of nog net op het puntje ervan – met twee, drie of meer zijn – gaan proberen of het niet anders, of het niet beter kan.

Zo zijn er groepen, naar onze indruk de meeste, die vooral bezig zijn zichzelf te ontworstelen aan een lang verleden van onmondigheid en aan een lange traditie van wereldvreemde taal en vroomheid. Uit angst en plicht losgeweekt, proberen zij in kleinere en overzichtelijkere gemeenschappen de draad van het geloof weer op te pakken; ze zoeken naar taal en manieren om er weer schik in te krijgen samen zoiets als kerk te zijn. In of tegen de schaduw van het officiële kerkgebeuren in kent Nederland op dit ogenblik ongeveer tachtig van zulke basisgroepen: kritische gemeenten, werkgroepen, gesprekskringen, liturgiegemeenschappen, studiegroepen, aktiekernen...

Maar misschien zijn er in aanzet of uitgesproken al veel meer.

Basisgroepen in de Achterhoek

Van basisgroepen en kritische gemeenten hebben we in de Gelderse Achterhoek nog, voor zover ik weet, niets vernomen. Dat wil echter niet zeggen, dat ze er helemaal niet zijn.

Wat zijn basisgroepen en kritische gemeenten? Moeten dat een aantal mensen zijn die zich als kerkelijke groep bezighouden met zaken als bijv. maatschappijhervorming, het schrijven van brieven naar Duitse autoriteiten over *Berufsverbote* om maar eens een paar zijstraten te noemen?

Op zaterdag 28 januari jl. hebben een aantal rooms-katholieke religieuzen en een groep mensen van verschillende kerkelijke herkomst, die in Winterswijk het Oecumenisch Avondgebed organiseren, zichzelf ook herkend als zo'n minigemeenschap binnen de “officiële” kerken. Die middag waren ze bij elkaar in Groenlo waar de heer Tjasse Biewinga, van de werkgroep “Op weg” uit Lelystad en lid van de werkgroep “Dienst aan basisgroepen en kritische gemeenten in Nederland” een uitleg gaf wat de basisbeweging is.

Krachten bundelen

De landelijke werkgroep vond het tijd worden dat er krachten gebundeld werden. Men wil weten wat voor groepen er her en der zijn, Wie zich al openlijk presenteren af aarzelend bezig zijn. Daarom is er een oproep uitgegaan. Gestuurd aan al bekende groepen en ter beschikking gesteld aan mensen, die méér willen weten. Zo is deze oproep, waarvan u hierboven een stukje tekst leest, in handen gekomen van een van de broeders van het Religieus buro van het Dekenaat Groenlo. Hij heeft hem doorgegeven aan de leden van de werkgroep religieuzen in de Achterhoek en omdat deze sinds enkele maanden gespreksavonden organiseren met de mensen van het Oecumenisch Avondgebed kwam de oproep ook daar terecht. De oproep lezend overwogen de broeders en zusters: “daar horen wij ook bij, dat zijn wij of waren wij.”

Eén van de zusters: “Eigenlijk hebben wij ons ook door het instituut kerk laten inpakken. Onze eigenlijke roeping was zoals het in die oproep staat. Maar we zijn de weg kwijt geraakt. Zoals we nu bezig zijn, ieder in onze maatschappelijke activiteiten, zijn wij er weer naar aan het zoeken”.

Ja, wat is nu een basisbeweging? Tjasse Biewinga: “Het heeft te maken met geloofservaringen, ontwikkelingen die je doormaakt. Het kerkelijk bezig zijn doet je ontdekken, dat wil je je spiritualiteit waar maken, dat een stuk basisbeweging nodig is om bezig te zijn zonder ingepakt te worden, zonder belemmerd te worden door zaken, die oponthoud veroorzaken. Als de basisbeweging zich goed gedraagt is zij nergens tégen, zet hij zich niet af tegen de kerk, maar is hij vóór en leeft vanuit de spiritualiteit. De basisbeweging zit in de hoek van de solidariteit. Mensen die erbij betrokken zijn menen, dat wil je de barrière voor het funktioneren van het Christendom wegnemen, je in de eerste plaats solidair moet zijn. Wil je solidair zijn dan rol je tegen allerlei dingen aan. Als je solidair wilt zijn met de massa's in Brazilië kun je het niet eens zijn met het UCN-projekt, om een voorbeeld te noemen. Het is het in de gaten krijgen van wat je hindert, wat je in de weg staat om solidair te zijn, behalve jezelf, dat is ook een grote barrière. Dat dóór krijgen is niet zo eenvoudig, dat vraagt dagelijks ómdenken, kritisch denken. Nieuwe gedachten vragen een geweldige inzet. Daarbij moet je wel oppassen dat je je niet laat opzweepen tot een geweldige activiteit”.

De heer Biewinga legde na een aantal vragen uit, dat de beweging in de jaren '60 is ontstaan. Er waren allerlei nieuwe ontwikkelingen rond het Vaticaans concilie, het ontstaan van provo, studentenrevoltes. Vooral in Latijns Amerika, Chili, Brazilië en later ook in Nederland is toen die basisbeweging op gang gekomen.

Men wilde solidair zijn in de eerste plaats met mensen die onder liggen bij de machten in deze wereld. Maar ook solidair met degenen die wat hoger op de maatschappelijke ladder staan, bijvoorbeeld een directeur van een bedrijf, maar die toch wel ingepakt zit; een directeur van een bank, die, als hij zich wat anders opstelt, er uit rolt”.

Op zaterdag 11 maart wondt er een landelijke basisgroependag georganiseerd door eerder genoemde werkgroep. Iedereen die geïnteresseerd is en meer wil weten over deze beweging is welkom in de Dominicuskerk te Amsterdam.

Programma en nadere gegevens worden bekend gemaakt in een informatiebrief, die aangevraagd kan worden bij de werkgroep “Dienst aan basisgroepen etc. etc.”

Pasteurstraat 13, 3511 HW te Utrecht, tal. 033-313158. Op dat adres kan ook de “oproep” worden besteld.

Ikvos-veldwerker: zaken binnen de kerk openleggen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 11 mei 1978, 36e jaargang nr. 16

In Zelhem woont mevrouw Brigitte Versluis, één van de 14 veldwerkers van IKVOS (Interkerkelijk Vormingswerk inzake Ontwikkelingssamenwerking). Haar werkterrein is een gedeelte van de Achterhoek en de Liemers. Ze komt helaas maar al te vaak tot de ontdekking, dat het werk van de IKVOS nog maar heel weinig bekend is onder de kerkmensen, hoewel de organisatie al sinds 1972 bestaat. Toen het IKV (u weet wel van “help de kernwapens de wereld uit”) in 1967 werd opgericht bleek al snel, dat met het aan de orde stellen van vredesvraagstukken ook het probleem arm-rijk om de hoek kwam kijken. IKVOS is toen aan de organisatie toegevoegd. Begonnen met 3 veldwerkers is het werk nu al verdeeld over 14 mensen, waarvan sommigen, zoals Brigitte Versluis, parttime werken.

Informatie en vorming

Wat houdt haar werk in? Mevrouw Versluis: “In de eerste plaats moet een veldwerker informatie verstrekken. Een voorbeeld: er is een groep met Tanzania bezig. Ze hebben informatie van het Tanzania-komit e en ze bellen mij met de vraag: heeft u vanuit de kerken nog andere informatie? Een ander voorbeeld: er wordt een Chili-demonstratie gehouden en een oecumenische werkgroep belt op kunt u helpen aan rapporten en hoe staat de kerk daar tegenover dat regime? Dit werk is het meest ondankbaar want er gaat heel veel tijd in zitten. En eigenlijk ben je dan ook bezig met het bekeren van de bekeerden, al klinkt dat wat onvriendelijk om te zeggen. Ten eerste ben je bezig met “groepen die al “bewust” zijn. Vaak blijkt ook dat als je gaat doorstoten naar de werkelijke oorzaken van de arm-rijk verhoudingen, veel mensen dan afhaken. Wij hebben ons in Nederland geworpen op de derde wereld. Maar we gaan ons steeds meer realiseren dat de knelpunten al jaren HIER liggen. En dat je dan vaak terecht komt bij mensen die toch al een begin hebben gemaakt, dat ligt voor de hand.”

Analyseren

“Maar ik vraag me wel af of je van dit soort groepen het heil moet verwachten. Het zijn vaak groepen die vanuit een kerkeraad zijn samengesteld of een groep mensen die op een gegeven

moment een soort bewogenheid hebben en dan samen iets gaan doen. Of die groepen werkelijk iets in beweging kunnen brengen? Je vindt elkaar op de noemer: hulp maar zodra je dan tot analyseren over gaat van de derde wereldlanden of je eigen situatie dan komen pas de ware beweegredenen naar voren en komen belangen tegenover elkaar te staan. Bijvoorbeeld: een nieuwe levensstijl-groep. Je vindt elkaar op vleesloos eten, de auto minder gebruiken, de verwarming lager, ijskast uitzetten enz. Dat kan heel lang goed gaan. Maar op het moment dat je gaat praten over maatschappelijke vernieuwingen in Nederland kunnen grote botsingen ontstaan. Dat heeft natuurlijk alles met politiek te maken. Voor wie kies je in deze maatschappij? Wat doen wij als kerkmensen als deze conflicten op ons af komen? Wij zeggen wel in Christus zijn wij allen één, maar tonen wij die solidariteit ook als er groepen in de knel komen?

Vaak zijn het die mensen die zelf in de knel zitten die pas toe komen aan werkelijke solidariteit. Binnen de kerken moeten de zaken geanalyseerd worden en open gelegd; er moet een discussie op gang komen waar de knelpunten in onze samenleving liggen. We moeten bedenken, dat ook mensen naast wie we zondags in de kerk zitten in die knelsituatie zitten. We mogen die zaken niet langer toedekken met “de vrede in Christus”.

Minister de Koning

Nu zijn er de laatste maanden geluiden te horen, dat minister de Koning (van ontwikkelingsamenwerking CDA) subsidies heeft geweigerd voor projecten die juist gericht zijn op bewustwording en informatie over de structuren in onze samenleving. Wordt het IKVOS werk hierdoor ook bedreigd?

Mevrouw Versluis: “Nee, het IKVOS voelt zich niet bedreigd, want het wordt gedragen door de kerken en als de minister aan ons werk zou komen komt hij ook aan de kerken. Maar IKVOS is wel solidair met die groepen die door de beslissing van de minister zijn getroffen. Neem het Indonesiëkomité. Dat heeft zich in het verleden enorm ingezet voor politieke gevangenen. De kerken in Nederland hebben door de zgn. “stille hulp” veel geld gegeven om de positie van de politieke gevangenen te verbeteren. Dan moeten de kerken nu toch een geluid laten horen nu het Indonesiëkomité getroffen wordt. Gelukkig heeft de Raad van Kerken in Nederland wel gereageerd. De stichting Osaci (Oecumenisch Studie en Actie Centrum voor Investerings, dat o.a. de gedragingen van Multinationals onderzoekt) krijgt dit jaar nog wel geld van de minister, maar dan wordt het stopgezet. Het argument dat daarbij gebruikt wordt is, dat de Osaci te weinig contact met het bedrijfsleven zelf heeft. Dat is een lachertje.

De Osaci doet onderzoek op grond van vragen aan de werknemers. Wat de minister eigenlijk bedoelt is: je moet geen contact hebben met de werknemers maar met de bedrijfsleiding. Maar dan ga je niet uit van de onderliggende partij. Osaci is wat minder bekend dan de landenkomité's, en een wat kleiner projekt binnen de kerken.

Het heeft nog niet zo'n groot draagvlak. Maar ik vind wel, dat je nu juist als christenen aan de minister, die zich ook christen noemt, een duidelijk protest moet laten horen.”

Voor informatie: IKVOS De Liemers en Achterhoek, Mevrouw Brigitte Versluis, Frans Halsstraat 68, Zelhem tel. 08342-2300.

De derde wereld in Nederland

Sieth Delhaas

'Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 11 mei 1978, 36e jaargang nr. 16

Hebben de kerken – de kerkmensen – wel door hoe de samenleving in elkaar zit? Het lijkt er niet op. Anders zou het toch niet kunnen voorkomen dat christenen in het economisch leven met elkaar concurreren, elkaar vaak dóód concurreren?

Het is ontzettend moeilijk om doorzicht te krijgen hoe de verhoudingen liggen in onze samenleving. Daarom heeft het IKVOS (zie artikel hierboven) aan Osaci opdracht gegeven om in kort bestek een overzicht te maken van drie sectoren in onze samenleving: de landbouw, de textiel en de mijnbouw. Waarom juist deze drie? In het voorwoord van de brochure staat: “omdat wij tot de ontdekking beginnen te komen dat aldaar zich processen voltrekken en voltrokken hebben, die niet alleen schrijnende wonden hebben nagelaten, maar ook een licht werpen op het waarom van het arm-rijk probleem”. Eén van de vragen die gesteld worden is: Loopt de grens tussen arm en rijk wel parallel aan de landsgrenzen tussen arme en rijke landen of zijn er in de arme landen altijd weer dezelfde bevolkingsgroepen aan te wijzen die de extra harde klappen op moeten vangen? En terug naar de rijke landen: is een dergelijk onderscheid in maatschappelijke groeperingen ook in de rijke landen te maken?

Verder lezen we van de boer in ons land, “de kleine man” die tussen de “grote jongens” de zuivelfabrieken, éérst kleine coöperaties door hemzelf opgericht, nu uitgegroeid tot giganten die alleen kijken naar bedrijfsresultaten, de veevoederfabrieken en niet te vergeten de EEG wordt doodgedrukt. “De melkfabrieken stimuleren het plaatsen van melktanks en zullen uiteindelijk stoppen met het ophalen van bussen. Dit beleid dwingt de boeren tot mechaniseren”.

In de textiel is de konfektie het kind van de rekening. Moeilijk te mechaniseren. Het naaien van de kleding blijft een tijdrovend karwei. Winsten voor de konfektiebedrijven werden gezocht in de richting van goedkopere arbeid: een lange speurtocht naar steeds goedkopere arbeidskracht.

Tot in Tunesië toe waar de modinettes vijf keer zo goedkoop zijn als hun Nederlandse kollegaatjes met hun minimum jeugdloon, en beslist geen ontwikkelingshulp. Maar geen goedkopere japon in de Nederlandse winkel. Integendeel, stijgende prijzen. Ook hier machtsconcentraties als Enka, C & A, De Bijenkorf enz.

Tenslotte een vraag gesteld aan ons, kerkmensen. “Is arbeid meer dan een produktiefactor?” Onze economisch boeken zeggen van niet. In de gangbare economie is er dus geen verschil tussen een arbeider en een machine. “De mens is alleen nog maar een onbetrouwbare machine”. Hoe gaat de kerk hierop antwoorden?

Een brochure om in iedere gemeente besproken te worden, omdat In ieder kerkgebouw wel iemand te vinden is die zit in de hoek waar de klappen vallen. En die klappen hebben nauwelijks iets te maken met het domme lot “teruggaande economie” maar met een economie die verkeerd in elkaar zit. “Lotsverbondenheid” (prijs f2,50 excl. verzendkosten) postbus 85627 Den Haag, IKVOS.

Ikon beleid

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 juni 1978, 36e jaargang nr. 18

Op de a.s. synodevergadering in juni komt ook het doen-en-laten van de IKON aan de orde. Er wordt nogal eens wat kritiek gehoord en ds. de Noord uit Winterswijk, die als afgevaardigde van de classis Zutphen de synode zal bijwonen, wilde van de aanwezigen op de classisvergadering van 31 mei jl. wel eens horen wat hij namens hen naar voren moet brengen. Aan de hand van de beleidsnota (die ook in "Kerkleven" van 25 mei heeft gestaan) stelde hij de vraag: "Doen zij (IKON) wat zij doen moeten?"

De regering heeft zendtijd toegewezen aan de kerken die dit uitbesteed hebben bij de IKON. Ds. de Noord: De IKON moet ook kritische geluiden laten horen, anders kan zij de boodschap van Christus niet vertolken. Maar ik kom mensen in mijn gemeente tegen, vooral naar aanleiding van de "Geloof, Hoop en Liefde show" die zeggen: ik herken mij er zelf niet meer in. Naar aanleiding van deze opmerkingen kwamen nogal wat reacties, die duidelijk maakten, hoe er over de IKON-programma's althans door de classisafgevaardigden wordt gedacht.

Herkenning

Ds. Griffioen uit Harfsen vroeg zich af of het een criterium is, dat mensen zich zelf in die programma's herkennen en ds. Wieringa uit Eefde meende: "Als je jezelf gaat herkennen ben je als die man die voor de spiegel staat en het fijn vindt om naar zichzelf te kijken. De IKON tracht te zien die mensen die Jezus ook zag. Hij probeerde de wereld te kennen en gaf ook tekenen dat Hij die wereld kende. Ik heb gemerkt dat mensen die met problemen zaten zoals die in de G. H. en L.-show werden aangesneden, daardoor een stuk bevrijding vonden omdat zij in hun speciale probleem herkend waren."

Mevrouw Salverda uit Zutphen merkte op dat buitenkerkelijken er zich tegenover haar over verwonderd hadden getoond dat die programma's van de kerken waren. "Nergens is er een woord over geloof gevallen. Zelfs bij het gesprek over de dood niet". Ds. Stegeman uit Winterswijk had gekonstateerd dat mannen en vrouwen met elkaar zijn gaan praten over dingen waarover zij tevoren nooit gesproken hadden en hij vond het juist verstandig dat er met opzet niet over geloof is gesproken omdat het dan weer als iets speciaals van de kerken naar voren zou zijn gekomen. Nu is er in de huiskamers na afloop van de uitzending vaak nog urenlang gediskussieerd over een probleem.

Tollenaars en zondaren

Ds. van Boven uit Groenlo memoreerde dat hij zich bij het voorbereiden van een dienst met als tekst dat Jezus met tollenaars en zondaren at, had afgevraagd waar die tollenaars en zondaren nu waren.

“Ik ben blij dat dit nu eens gebeurd is in de IKON-uitzendingen. Je kunt wel allerlei gemakkelijke kritiek uiten, maar hier zijn grenzen doorbroken. Bovendien is er uitdrukkelijk na iedere uitzending verwezen naar de kerkdiensten op zondagmiddag. Het is al te gemakkelijk om al die problemen stichtelijk toe te dekken met bijbelteksten. Dr. Emmen em. Predikant te Zutphen stelde, dat er best een zekere mate van vrijheid mag zijn, maar dat er toch een vertrouwensrelatie moet zijn waar kerkmensen zich herkennen en dat het werk van de IKON toch sterk het apostolaire karakter moest vasthouden. “Bij het naar voren brengen van zaken die liefde, gerechtigheid en barmhartigheid dienen moet men wel in de gaten houden het verschil tussen staat en kerk, dat men niet op de zetel van de Staat gaat zitten.” Ds. Sturm uit Steenderen sprak er tenslotte nog zijn ongerustheid over uit, dat buiten de kerkmensen, die vaak al moeite genoeg hebben om zich in de programma’s te herkennen, de doorsnee Nederlander de IKON niet herkent als verkondiger van het Woord en daardoor meer getrokken wordt door omroepen, die zeggen dat zij het wel doen.

Wie zich beter wil oriënteren over de achtergronden van de programma’s van de IKON kan zich abonneren op een nieuw blad “Mediatief”. Het is een uitgave van de Hervormde Jeugdraad en het LCGJ te Driebergen. Beide jeugdorganisaties willen nog meer als zij voorheen al deden televisie- en radioprogramma’s gebruiken in gezinnen, gespreksgroepen, jeugd- en jongerenwerk om de achtergronden meer uit te diepen. Eerder werd dit reeds gedaan naar aanleiding van de reeks uitzendingen “Iemand zoals jij”. Ook de programmamakers zelf komen aan het woord en mogelijkheden om de stof te verwerken worden aangeboden, waarbij ervan wordt uitgegaan dat televisie een “opstapje wordt voor een gesprek.”

Proefnr. “Mediatief”, HJR-LOGJ Antwoordnr. 80, 3970 VB Driebergen (geen postzegel). De abonnementsprijs is f 15 per jaar.

Kerkeraden gaan praten over bewapeningsproblematiek

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 juni 1978, 36e jaargang nr. 18

Na een uur intensieve discussie in kleinere groepen en de rapportage daarna kon de voorzitter van de classis Doetinchem ds. J. Monteban van Zelhem konkluderen, dat alle aanwezigen, op een enkele uitzondering na, het er over eens waren dat het vredes- en bewapeningsvraagstuk op de agenda van de kerkeraad thuishoort.

Het Breed Moderamen had al te kennen gegeven er van overtuigd te zijn dat men binnen de kerken met deze zaken bezig moet zijn. Uit de rapportage bleek welke grote

aarzelingen er rond het ter sprake stellen van dit onderwerp bestaan. Een enkeling bleef bij de mening dat de verantwoordelijkheid van de kerk hiervoor niet verder ging dan het gebed voor de overheid, anderen probeerden de vraagstelling nog te omzeilen door te stellen, dat de agenda toch altijd al zo overvol was en dat men bijvoorbeeld niet eens tot een geestelijk gesprek kon komen. “De macht van de ingekomen stukken moest dus doorbroken worden”, aldus de voorzitter.

Overduidelijk was wel, dat heel wat afgevaardigden zelf eigenlijk nog nauwelijks stelling hadden genomen t.a.v. wel of niet bewapenen. Mag dat als Christen, moeten we geen “waarden” verdedigen, de vijand (wie is (zijn) dat?), als je kernwapens afwijst moet je dan niet iedere vorm van bewapening afwijzen?

Goed, praten over dit onderwerp op de kerkeraad. Maar kom je als één of twee man van zo’n classisvergadering terug waar een eenstemmig ja geklonken heeft, hoe breng je dat gesprek in praktijk als je staat tegenover een groep die er het belang misschien helemaal niet van inziet? Laat je deskundigen komen één die vóór of tégen kernwapens is, of twee verschillende meningen? Of zijn die deskundigen helemaal overbodig en moet je als kerkeraad, als Christen op je eentje, van het hele probleem “alleen maar” een geloofsvraag maken?

En als tenslotte een kerkeraad besloten heeft dat de gemeente er ook mee bezig moet zijn kan dat op allerlei manieren, meenden de aanwezigen, waaronder ook belangstellende gemeenteleden, bijv. via catechese, vormingswerk, eredienst. Maar hoe het precies aan te pakken bleef toch een moeilijke vraag. Verschillende voorstellen werden gedaan. O.a. werd verwezen naar de al bestaande IKV-kernen, wellicht dat daarmee een hechtere samenwerking zou kunnen ontstaan.

Tenslotte werd een beroep gedaan op de vormingspredikante mevrouw Ploeger en de maatschappelijk toeruster de heer Breunese, die ook voorstelde mevrouw Versluis, de regionale IKVOS-werkster in te schakelen. Deze maand nog zal het Breed Moderamen

vergaderen met genoemde vormingswerkers om te komen tot de samenstelling van een handreiking, waarmee de diverse kerkeraden aan het begin van het nieuwe seizoen aan de gang kunnen gaan.

Een goede start van een moedig initiatief van het Breed Moderamen, waarmee ondanks de weerstanden die het bij velen zal oproepen, toch ook heel veel kerkmensen geholpen zullen zijn, want niemand kan in deze tijd zich meer met een schouderophalen van het vredes- en bewapeningsvraagstuk afmaken.

Een blok bestaat uit mensen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 6 juli 1978, 36e jaargang nr. 20

In gesprekken over be- en ontwapening, over atoom- of neutronenbommen valt vroeg of laat altijd het woord “Oostblok” om aan te duiden waar vandaan het gevaar te vrezen is. Realiseert men zich dan wel eens, dat er ook in die Oostbloklanden vele duizenden Christenen wonen, die net zo min als wij uit zijn op vernietiging van de ander? Is het niet eerder zaak alvorens elkaars hoeveelheid wapens na te meten, na te gaan hoe er bruggen geslagen kunnen worden, door bijvoorbeeld de mensen in het Oostblok te zien?

Gastvrijheid

In ons land zijn er de laatste jaren vanuit ca. tien kerkelijke gemeenten kontakten gelegd met Christenen in O.- Duitsland. Vorig jaar gebeurde dat ook door twee leden van de hervormde gemeente Gorssel/Epse. Zij vertrokken naar de Kerkendag in W.-Berlijn met de opdracht te proberen in contact te komen met iemand uit O.- Duitsland. Dit lukte ternauwernood in de laatste minuten voor het einde van de bijeenkomst. Adressen werden uitgewisseld en al snel na terugkomst in Gorssel/Epse kreeg mevrouw Haverkamp een brief. De briefwisseling is door haar voortgezet, veel persoonlijke informatie, maar vooral ook over het kerkleven hier en in O.-Duitsland.

Dit schrijven resulteerde in een tweede bezoek. Het laatste weekend van mei ging een tweede delegatie, nu van 5 mensen, onder wie de beide eerste bezoekers, naar Dessau waar zij te gast zouden zijn in de woning van de Verwaltungsjurist van de Landeskirche Herr Meijer. Voorwaar een groots gebaar van deze familie als men bedenkt, dat het maandelijkse inkomen 900 mark bedraagt en mevrouw Meijer de koffie, die zij met Kerst uit W.- Duitsland had toegestuurd gekregen, voor dit bezoek had bewaard, omdat ze zelf vond, dat ze haar gasten de slechte Ost-koffie niet aan kon bieden. Een ander staaltje van gastvrijheid: Hollanders houden zo van tomaten, dus had mevrouw uren in de rij gestaan om tegen een gigantisch bedrag een pondje tomaten te bemachtigen!

Opvallend

Mevrouw Haverkamp heeft er een heel verslag van gemaakt. We praten er nog wat over door. Wat opviel: het grote aantal intellectuelen in die kerk. Een kerkeraad met een geneesheer-

direkteur, dierenarts, apothekers, diverse Diplom-Ingenieurs. “Precies het tegenovergestelde van wat we gedacht hadden” vertelt ze. “We dachten een kerk van voormalige arbeiders te vinden”. Hoe dat kwam konden de bezoekers niet uitvinden en ook de predikant van die gemeente had toestemming gekregen een kongres in Amerika bij te wonen. Nog iets opvallends: onder de kerkeraadsleden waren twee dienstweigeraars. Iets wat voor niet mogelijk was verondersteld. Maar in het boekje “Het andere Duitsland” van Hans Boele lezen we, dat bij het invoeren van de dienstplicht in 1962 dienstweigering niet werd erkend, maar dat dit enkele jaren daarna wèl mogelijk werd gemaakt.

Maar in dank werd het hen niet afgenomen. Vervangende dienst, zoals hier, bestaat daar o.a. uit sleuven graven en vuilnisdienst verrichten en hun carrière zal, onder dit regiem, altijd geblokkeerd blijven.

Jeugd

Problemen met de jeugd: dezelfde als bij ons. Vèél alcohol gebruik, de jeugd ziet geen toekomst (veel verschil bij ons?) Het drugsprobleem kent men niet, want drugs zijn verboden.

Bij een bezoek met de familie aan de slotbijeenkomst van de Kirchentag in Leipzig waar in de hallen, die anders voor de Leipzigermesse worden gebruikt, maar nu voor het eerst waren afgestaan voor dit kerkelijk gebeuren, 50.000 mensen enthousiast en blij bijeen waren, trof men een enorm aantal jongeren. “Eindelijk iets wat niet verplicht is” en het werd uitgelegd als een hoopvol teken voor de toekomst. In plaats van de gevraagde 2 mark per persoon om de kosten van die dag en de “Messehallen” te dekken belandden er briefjes van 20, 50 en 100 mark in de kollekte-emmertjes. (Salaris van een gespecialiseerde dierenarts 1300 mark per maand).

Konklusies

Enkele slotkonklusies van de bezoekers: de hunkering naar vrijheid hebben wij erg gevoeld; hoewel gevraagd werd het bezoek te herhalen menen ze dat hiermee toch voorzichtigheid moet worden betracht, omdat men niet weet in hoeverre de gastfamilie er onaangenaamheden van ondervindt.

Degenen die geïnteresseerd zijn in meer informatie kunnen terecht bij mevrouw G. Haverkamp, Epse, telefoon 05759-2514.

Kerkenkonferentie

Poging mensen in beweging te krijgen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 31 augustus 1978, 36e jaargang nr. 23

Deze maand begint officieel de tweede kerkenkonferentie (de eerste vond plaats in 1974 n.a.v. een vergadering in ons laad van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken). Om zoveel mogelijk gemeenten, groepen en geëngageerde christenen te winnen heeft de Raad van Kerken in Nederland een brochure "Geroepen tot Hoop" uitgegeven. Hierin wordt de gang van zaken rond de kerkenkonferentie uiteengezet. Bovendien staan er aanwijzingen in hoe de twee 'rondes' van september tot juni 1979 en van september 1979 tot mei 1980 moeten worden ingedeeld, hoe de diverse groepsgesprekken kunnen plaatsvinden en andere informatie.

Oecumenisch

De kerkenkonferentie wil een "stroomversnelling" in het kerk-zijn te weeg brengen. Niet de plaatselijke raden moeten de aanzet geven tot het samen-één-worden, maar het uitgangspunt is ditmaal gekozen in de plaatselijke gemeenten. Het samengroeien van de plaatselijke kerken mag niet uitsluitend een zaak zijn van hen die er toch al van overtuigd zijn en er zich voor inzetten.

Deze konferentie wordt gebouwd op het oecumenisch inzicht dat de eenheid van de Kerk alleen hervonden kan worden als de plaatselijke gemeenten en parochies in hun totaliteit leren om als één geloofsgemeenschap rekenschap af te leggen van de hoop die in-haar is.

In de tweede plaats, zo zegt de landelijke Raad van Kerken, eist het geloof niet alleen de inzet van hart en hoofd, maar ook van handen en voeten. Daarom moeten christenen steeds opnieuw zoeken naar wat zij in veranderingen en de knelpunten van de plaatselijke samenleving hebben te doen en waar zij naar toe moeten gaan om hun geloof in Christus te beleven. Meer dan voorheen willen we dus in eigen omgeving de inspiratie voor ons gezamenlijk handelen zoeken.

Opdracht

Een nieuw en stevig karwei voor de plaatselijke kerken. "Dezelfde mensen, die toch al veel te veel werk voor hun rekening nemen in de kerk, zullen hier weer mee belast worden, terwijl je de massa niet 'bereikt' en "het wordt van bovenaf gedropt en dan moeten we dit maar weer oppakken, terwijl er geen mensen voor zijn". Klachten, die al dan niet terecht, na de

aankondiging van de kerkenkonferentie werden gehoord. Intussen meldt de landelijke stuurgroep in Amersfoort al de aanmelding van 800 hervormde kontaktpersonen, die aan de slag willen, terwijl ook gereformeerden en rooms-katholieken zijn aangeschreven.

Wat vindt ds. F. Mooi te Groningen, landelijk coördinator, van deze klachten?

“We hopen juist” zegt hij, “dat ook de kerkeraden zelf, katechisatiegroepen en allerlei kringen met dit boekje aan het werk gaan. Het gaat er ons juist om de tot nu toe niet geïnteresseerde in de oecumene te bereiken. Het is een poging om mensen in beweging te krijgen – en we hopen, dat er iets wordt los gemaakt. Er zijn hoopgevende signalen. In de drie noordelijke provincies zijn er al 400 mensen die zich hebben aangemeld, dat ze er iets mee willen gaan doen.”

Wat te doen als een plaatselijke kerkeraad of predikant niets voor deze kerkenkonferentie voelt en de zaak niet oppakt?

“Die gevallen zullen er zeker zijn’ ‘bevestigd’, ds. Mooi. “Dan is de weg van het overleg toch het beste. Als er mensen zijn in zo’n grote gemeente die wèl mee willen doen zullen ze toch moeten proberen via een gesprek tot andere gedachten te komen.

Het moet niet buiten kerkeraden om gebeuren, maar als er zijn, die niets aan oecumene willen doen, dan zou ik die gemeenteleden toch adviseren zelf iets op te zetten. Oecumene is een duidelijke opdracht van Christus.”

Gelderland

Vooralsnog lijkt het in Gelderland niet zo te vlotten. Ds. R. Jacobs, Zijpendaalseweg 51a te Arnhem (tel. 085- 433009) is kontaktpersoon voor deze provincie. Een moeilijke provincie, is er gezegd, met de Veluwe en de Betuwe, waar de zaken weer anders liggen dan bijvoorbeeld in de Achterhoek. Daarnaast speelt ook de afmeting van de provincie een grote rol. Toch zal er een provinciale stuurgroep moeten komen, wil het werk deze maand nog op gang komen.

Plaatselijk zijn hier en daar al groepen gevormd en als deze advies nodig hebben mag het niet zo zijn, dat ze tevergeefs aankloppen bij (g)een Gelderse stuurgroep.

Wie geïnteresseerd is in de brochure “Geroepen tot Hoop” kan deze aanvragen bij de Centrale voor Vormingswerk/HVD, De Horst 5 te Driebergen, tel. 03438-2010. Prijs 3 gulden, giro 42618.

Iedere gemeente eigen vormingswerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 31 augustus 1978, 36e jaargang nr. 23

Vanaf 1 augustus is ernaast mevrouw Ploeger-Grootegoed als vormingspredikante en de heer Breunese als maatschappelijk toeruster in de classes Zutphen en Doetinchem een vormingswerkster bijgekomen. Het is mevrouw P.G. Viezee-de Kruik uit Westervoort.

Het is de bedoeling dat mevrouw Viezee de uren die mevrouw Ploeger voor haar werk tekort komt gaat aanvullen. Voorlopig zal zij nog op stap gaan met één van haar beide kollega's om de mensen en het werk in de Achterhoek te leren kennen. Zelf hoopt ze binnen een half jaar zo ver te zijn, dat ze er zelfstandig op uit kan.

Zeven jaar heeft mevrouw Viezee als onderwijzeres voor de klas gestaan.

's Avonds was haar tijd vaak gevuld met allerlei kerkewerk. Steeds vaker kwam het voor dat ze, soms samen met haar echtgenoot, in één of andere gemeente een avond verzorgde. Ook de regionale dag die dit voorjaar in Arnhem werd gehouden voor de groepen, die met 'nieuwe levensstijl' ' bezig zijn, hielp ze mee voorbereiden. Zo groeide bij haar het verlangen om van dit kerkelijk vormingswerk een dagtaak te maken. Ze volgt nu een speciale opleiding aan de Sociale Akademie, waarbij het verplicht is om al het eerste jaar in de praktijk werkzaam te zijn.

Door haar jarenlange onderwijservaring, waar het aspekt kinderen en geloven, ook in het contact met de ouders, straks zal terugkomen in bijv. werken met hen die op de zondagsscholen of in de kindernevendiensten bezig zijn en haar eveneens al jarenlang bezig zijn met allerlei kerkewerk als actief gemeentelid, heeft zij toch al een stuk praktijkervaring opgedaan en heeft ze ook haar eigen mening daarover.

"Het beste zou zijn als iedere gemeente een eigen kommissie vorming en toerusting zou hebben. Ik denk niet, dat je de regionale werker dan kunt missen als coördinator. Maar deze kan nu toch veel minder doen, dan wanneer iedere gemeente zo'n eigen kommissie heeft. Als je dat werk in de gemeente alleen aan een predikant of kerkeraad overlaat gebeurt er niets. Die hebben hun handen al vol met ander werk. Voor het vormingswerk in de gemeente heb je een aparte groep nodig.

De theologische lijn moet doorgetrokken worden naar het dagelijks leven. Hoe kun je bidden "geef ons heden ons dagelijks brood" als we naar de derde wereld kijken wat daar aan de hand is, de handelsbarrières die wij in stand houden. Er moet een bewustwordingsproces op gang worden gebracht. En dat gebeurt nog veel te weinig".

Dat er meer gaat loskomen op dit terrein is gelukkig wel te konstateren. Steeds vaker wordt er een beroep gedaan op één van de classicale begeleiders. Een bewijs dat het begrip gemeente-zijn steeds meer doordringt.

Het adres van mevrouw Viezee is: Van de Waelstraat 6 te Westervoort, tel. 08303-8098.

Vrouw en vrede

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 14 september 1978, 36e jaargang nr. 24

Hoeveel vrouwen hebben met de vredesweek te maken? Ik denk, dat de Vredesweek, die elke derde dinsdag in september door het Interkerkelijk Vredesberaad wordt georganiseerd, aan veel vrouwen voorbijgaat. Het is niet zo vreemd. De vredeskrant ziet er eigenlijk altijd even ongezellig uit. Veel te lange verhalen, met veel cijfermateriaal en technische gegevens. Zaken waarvoor vrouwen zich nu eenmaal weinig interesseren. Toch lijkt er sinds vorig jaar wat verandering in te zijn gekomen. Tenminste als ik kijk naar de samenstelling van de IKV-kern in ons dorp en de regionale bijeenkomst, die in juni plaats vond. Er waren zeker zoveel vrouwen als mannen aanwezig.

Zou dat te maken hebben met het feit, dat sinds vorig jaar het IKV een lijn heeft uitgezet? Dat mensen, die aan de vrede willen werken iets kunnen gaan doen om die kernbewapening, om te beginnen in ons eigen land, een halt toe te roepen?

Eigen omgeving

Bezig zijn met vrede “veraf”, zoals je alles wat met bewapening te maken heeft zou kunnen noemen, kan eigenlijk niet zonder je in de eerste plaats bezig te houden met de vrede in je eigen directe wereld. Dus in de relatie met de mensen om je heen, waarmee je iedere dag te maken hebt. En voordat we nu weer ingezonden brieven krijgen over “vrede in je hart” zullen we hier duidelijk stellen, dat wij met z’n allen aan die vrede werken omdat Jezus ons dit als opdracht gaf: dus de vrede in het hart, maar evengoed de vrede die met wapengeweld wordt verstoord.

Mevrouw Mieke van Oosten-Ordelman uit Zelhem, is de laatste tijd vanuit het vormingswerk van de Ned. Christen Vrouwenbond erg intensief bezig geweest met het thema “vrouw en vrede”. Zij heeft op diverse vrouwenbondbijeenkomsten met dit thema gewerkt en de vrouwen in de eerste plaats gevraagd: waaraan zij bij “vrouw en vrede” denken. Na twee minuten bedenktijd mochten zij hun mening aan elkaar vertellen en daarna werden de ervaringen aan de gespreksleidster verteld. Mevrouw v. Oosten: “Dat nadenken levert heel veel op. Vrouwen praten dan voornamelijk over vrede met diegenen waarmee ze direkt een relatie ervaren. Er zijn er ook wel bij die het doortrekken naar de verschillen rijk en arm, op politiek terrein of kerken onderling. Dat ligt heel erg aan de plaatselijke situatie”.

Iedereen, die met vrede en be- en ontwapening bezig is zou zich verplicht eens deze vraag moeten stellen. Wat is vrede? Mevrouw van Oosten heeft het zelf ervaren: “je bent bezig in allerlei actiegroepen, politiek, alles erg op afstand, maar”, zegt ze, “soms was je zo fanatiek bezig, dat je elkaar het licht in de ogen niet gunde. Dan vraag je je op een gegeven moment af: waar ben ik mee bezig? Daarom vind ik het zo belangrijk, dat je je eerst met die (on)vrede in je eigen relaties bezighoudt. Dat lijkt misschien een makkelijke weg, uit eigen ervaring

weet ik hoe moeilijk dat juist is. Belangrijk is dat je eerst de helderheid krijgt te zien hoe je reageert op de mensen om je heen en die zelfkennis nodig is, wil je je in kunnen zetten voor de problemen om je heen.

Onvrede

Vrede is tenslotte meer dan “geen oorlog”. Vrede is harmonie tussen mensen. De vraag is dan: hoe ga je met de mensen in je omgeving om, met je gezinsleden, familie, de mensen in je buurt of mensen die andere keuzes in hun leven doen? Datgene wat je in die ander niet begrijpt moet je doorvragen, proberen te begrijpen. Als je zover komt dan maakt je dat ook vrij van angst, dat maakt dat je ook gaat aksepteren, dat die ander anders denkt.

Vrouwen hebben in het algemeen niet geleerd om te zeggen wat zij denken. Misschien moeten wij er onszelf meer toe zetten naar onze partner, onze man, onze kinderen te gaan om te zeggen wat wij denken. Dat kan best conflicten geven, omdat ze niet gewend zijn, dat wij zeggen wat we denken. Als je daarmee begint, veroorzaakt dat bij jezelf waarschijnlijk angst, maar ik raad die vrouwen toch aan er mee door te gaan. Elkaar te steunen ook, door er onderling over te praten. Die vrede kun je tenslotte alleen bereiken als je optimaal wilt leven met elkaar.

Op de bijeenkomsten geef ik vrouwen dan de opdracht: vertel elkaar eens twee situaties uit je eigen leven van onvrede, dingen waar we zelf mee zitten. Daar komt ontzettend veel uit en ik vind het zelf vaak ontroerend. Jammer vind ik het dan, dat het maar voor één avond is, dat je er niet mee kunt doorgaan. Voorbeelden: Problemen met kinderen, die een andere politieke keus maken, kinderen blijken homofiel te zijn, het samenwonen met anderen zonder getrouwd te zijn, burens, vrouwen die binnen de groep van de NCVB niet geaksepteerd worden, omdat ze bijv. politiek anders bezig zijn.

Ik vind ook, dat we elkaar dan moeten aanspreken op dat anders zijn vanuit ons Christen-zijn. Of spreken we alleen maar over elkaar. Je moet je daarin ook oefenen, dan alleen kan er kracht vanuit gaan in het grote geheel. Dat oefenen in luisteren is erg belangrijk. Als je altijd “haantje de voorste” bent dan pretendeer je, dat jij het alleen maar goed ziet. Als je niet goed luistert naar de ander neem je haar ook niet serieus. Het lidmaatschap van de NCVB is daarom niet vrijblijvend. Ik vind niet dat je je die naam mag geven als je vrijblijvend tegenover elkaar staat. Een tenslotte, ben je bereid om met elkaar iets aan te pakken?”

Vredesmacht

Met dat “aanpakken” denkt mevrouw van Oosten dan in de richting van iets met die vrede in je eigen omgeving te gaan doen in groter verband? “Ja, dat zou een logisch gevolg moeten zijn. Mijn man en ik hadden het er over. Als die 80.000 vrouwen die lid zijn van de NCVB nu eens voor een vreedzame demonstratie naar Den Haag zouden gaan en daar niet eerder zouden weggaan, dan dat zij garanties hadden gekregen, dat er een actief vredesbeleid zou worden gevoerd door onze regering om dan tegelijkertijd telegrammen ter navolging aan vrouwenorganisaties overal op de wereld te sturen, wat zou je dan een beweging in gang zetten.

Als vrouwen zou je het toch niet moeten aksepteren, dat je als voortbrengster van leven, datzelfde leven laat vernietigen door allerlei wapengeweld. Wij, vrouwen laten dat toch maar gebeuren. Misschien zijn vrouwen daarin wel wat lui.

Maar je moet jezelf serieus nemen. Ga er maar eens een dag voor zitten om de verhalen die over zaken van vrede en bewapening gaan te lezen. Dan kom je er ook achter waar je verantwoordelijkheid ligt.”

Vredestichters

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 14 september 1978, 36e jaargang nr. 24

De Vredesweek en de Vredeskrant 1978, die het Interkerkelijk Vredesberaad nu alweer ruim tien jaar uitgeeft, hoeft, naar mijn gevoel dit jaar niet zo heel erg aanbevolen te worden. Niet dat de toestand in de wereld er vreedzamer op is geworden. Integendeel, we hebben er het afgelopen jaar het meest monstrueuze wapen na de atoombom, de neutronenbom bijgekregen. Een bom, die leven vernietigt en de dode materie spaart. Hoe krijgt Gods eigen mens het uitgedacht!

Waarom zou die ekstra aanbeveling dan juist nu niet nodig zijn? Wel, het werk van het IKV heeft eindelijk wortel geschoten in onze kerken. Niet algemeen helaas. Tallozen verzetten zich nog tegen het werken aan vrede, dat door wapengeweld wordt bedreigd. Nog te veel mensen binnen de kerk denken, dat alle wapens geoorloofd zijn om bijvoorbeeld onze "geestelijke waarden" te verdedigen.

Maar sinds de oproep van het IKV vorig jaar om mee te helpen de kernwapens de wereld uit te helpen, om te beginnen in Nederland, hebben zich over het hele land verspreid 250 "kernen" gevormd, die op allerlei manieren in hun omgeving bezig zijn mensen voor deze gedachte te winnen. Er is een beweging op gang gebracht! Vandaar dat het dit jaar niet nodig was om met een nieuwe leuze te komen. Mensen zijn daadwerkelijk aan het werk gegaan met de opdracht van Jezus Christus om Vredestichters te zijn. Elkaar te bevrijden van de benauwende macht die steeds meer wapens op ons uitoefenen en waardoor we de macht waarover God beschikt vergeten zijn.

Maar er moeten nog meer mensen in beweging komen. Iedereen, die zich Christen noemt moet op weg gaan om vrede te stichten. Misschien kan de vredeskrant u helpen bij het denken en praten over de problemen rond de vrede in onze wereld.

Als de krant in uw kerk niet ter beschikking wordt gesteld dan kunt u deze bestellen bij het Interkerkelijk Vredesberaad, Postbus 85627 in Den Haag, tel. 070-631931. Prijs f 0,60 per stuk.

Boekbespreking

Gisteren vragen naar morgen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 28 september 1978, 36e jaargang nr. 25

“De grootste dreiging voor het Christendom schuilt niet in andere godsdiensten of levensbeschouwingen, die komt niet van buitenaf, maar schuilt in onszelf, in die agressieve, ten dele behulpzame, op eigen behoud gerichte, betweterige en zelfgenoegzame vorm, waarin het zo vaak naar voren gekomen is. Om in de trant van Thomas van Kempen te spreken, wij moeten liever met Jezus buitenkerkelijk willen zijn, dan zonder Hem kerkelijk.”

Bovenstaand citaat is uit het boekje. 'Gisteren vragen naar morgen' van dr. Auke Jelsma, kerkhistoricus en docent oude kerkgeschiedenis aan de Theologische Hogeschool in Kampen.

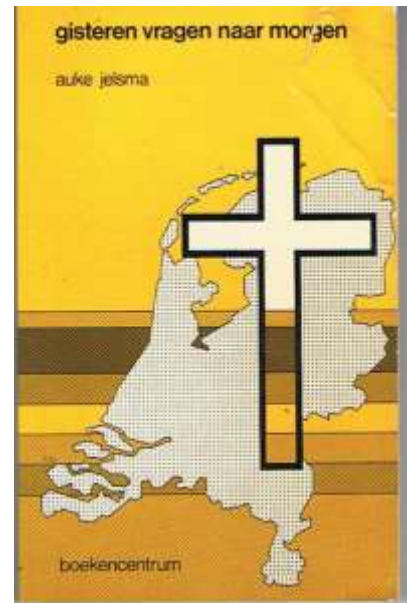
Het boekje is een bundeling geworden van korte toespraken, die dr. Jelsma in 1976 voor de NCRV-radio heeft gehouden.

Als je dit boekje leest vraag je je steeds weer af, waarom er tegenwoordig op de scholen nog zo weinig aan kerkgeschiedenis wordt gedaan. Zelfs een man als Augustinus is een onbekende geworden. Al die kleine gebeurtenissen, omstandigheden, vastgegroeide situaties, je zou ze zo in onze tijd kunnen tegenkomen en ook nu lijkt er 'niets nieuws onder de zon' te zijn. Eigenlijk is dat een erg geruststellend idee omdat de pessimisten onder ons ons steeds willen laten geloven, dat de tijden slecht zijn en dat de wereld bergafwaarts gaat. Veel positiever is het te konstateren, dat God op weg is met ons.

Dat kun je ook lezen in dit boekje. Jongeren kunnen hun hart ophalen aan de 'jonge kerkvaders'. Ze durfden hun mond open te doen, ook in gezelschap van oude en eerbiedwaardige kerkvaders. Athanasius, Franciscus van Assisi, Clara di Favarone, ze waren nog geen dertig jaar toen ze in de kerkgeschiedenis naam maakten.

Hetzelfde geldt voor de samenstellers van de Heidelbergse katechismus en niet te vergeten de jonge dominees van de Afscheiding in de vorige eeuw. Vrouwen hebben ook geschiedenis gemaakt in de kerk net zo goed als mannen. Auke Jelsma haalt ze voor het voetlicht. Een bonte rij, waarmee het echt de moeite waard is kennis te maken.

Leerzaam vond ik het hoofdstukje 'lieve autoriteiten'. Jelsma schildert hierin het gevaar van autoritaire samenlevingen. Friedrich Spee, die in het midden van de 17e eeuw de taak had heksen voor hun verbranding pastoraal te begeleiden, waarschuwt ons dat hij zich steeds duidelijker bewust werd hoe gemakkelijk een samenleving ontsporen kan, met name in

Duitsland. ,Want bij ons, Duitsers, keurt bijna iedereen, ook van de geestelijkheid, alles goed wat de vorsten en overheden bevalt'. Met grote kennis van zaken, zegt dr. Jelsma beschrijft hij de escalatie van geweld die zich telkens voordoet in een autoritaire samenleving.

*Het boekje is bijzonder interessant en voor iedereen gemakkelijk te lezen.
Het kost f 14,25 en is uitgegeven bij Boekencentrum b.v. – Den Haag.*

Feministische theologie

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 26 oktober 1978, 37e jaargang nr. 2

In dit nummer van “Kerkleven” aandacht voor feministische theologie. Omdat ik me ervan bewust ben dat het woord “feministisch” voor veel mensen een onsympathieke klank heeft, hoewel dat niet nodig zou behoeven te zijn, kunnen we evengoed spreken over vrouwelijke theologie. Onlangs kreeg ik een telefoontje van een Kerkleven-lezeres wat dit soort theologie betekende; er verschijnen steeds vaker artikelen in bladen, er ontstaan steeds meer gespreksgroepen, ook in de Achterhoek, over feministische theologie, daarom lijkt het mij goed in ons kerkblad nader op deze beweging in te gaan.

Mensenrechten

In januari 1977 hebben een aantal vrouwelijke theologen van verschillende kerken in Nederland een brief rondgestuurd aan allerlei kerkelijke instanties waarin ze meedeelden, dat er een werkgroep was opgericht van vrouwelijke theologen. De leden van deze “Werkgroep Feministische Theologen” zagen als hun opdracht, samen met hun niet vakmatig opgeleide zusters, vrouwelijke geloofservaring en vrouwelijk geloofshandelen onder woorden te brengen. Bovendien willen zij theologie beleven in solidariteit met de feministische beweging en haar doelstellingen.

Natuurlijk kwam die werkgroep niet zo maar uit de lucht vallen. Sinds het eind van de jaren zestig zijn allerlei vrouwengroepen gaan protesteren tegen de onderdrukte positie van de vrouw in diverse samenlevingsvormen. Ook tijdens de laatste vergadering van de Wereldraad van Kerken, die de vergadering van de mensenrechten als bijnaam heeft gekregen, is de positie van de vrouw uitgebreid aan de orde gekomen. Over haar positie in de maatschappij, maar ook in de kerken zijn bepaalde besluiten genomen waaraan de kerken in de tussenliggende 7 jaar, dus tot de volgende vergadering van de Wereldraad, zullen moeten werken. En als straks in 1984 die vergadering wordt gehouden, zullen de kerken moeten rapporteren wat er t.a.v. die positie van de vrouw is veranderd, of liever gezegd, verbeterd.

Leefruimte

Waarom pakken die vrouwelijke theologen de draad van hun zusters op, die in de maatschappij met veranderingsprocessen bezig zijn? Wel, juist de kerkelijke tradities hebben de beperking van de leefruimte van de vrouw aangemoedigd en benadrukt. De kerk is juist één van de grootste versperringen gebleken in de vrij wording van de vrouw. Door de uitleg van bepaalde bijbelteksten, waarvoor in het bijzonder uitspraken van Paulus onterecht zijn gebruikt, lijkt de achterstelling van de vrouw verbonden met het Christelijk geloof. Het is ons

Christenen als het ware met de paplepel ingegoten, dat vrouwen ondergeschikt zijn aan de man en dat heeft in onze kringen ertoe geleid, dat de meeste vrouwen een erg negatief beeld van zichzelf hebben. Daarom hebben vrouwen zich de eeuwen door geschikt in hun onderworpenheid.

Wat de werkgroep Feministische Theologen voor ogen staat is dit negatieve zelfbeeld bij de vrouwen te doorbreken met het oogmerk door een gelijkwaardige inbreng van de vrouwelijke gelovigen te komen tot een andere kerk. Konkreet wordt hierbij gedacht aan een nieuwe bezinning op het verstaan van bijbelse teksten t.a.v. de rol van de vrouw in het verhaal van de schepping, zonde en verlossing.

Het blijkt ook steeds duidelijker, dat vrouwen zich minder thuis voelen in de huidige kerkvormen, omdat liturgie, woordbediening en belevingsvormen een te sterk mannelijk karakter dragen. Het is jammer maar waar, dat vrouwen die met deze vorm van theologie in aanraking komen al lang buitenkerkelijk zijn, omdat ze zich niet meer “veilig” voelden in het instituut of juist nu die kerk verlaten, omdat ze door hun bewustwording hun onderdrukking binnen de kerk herkennen. Hoewel velen, ook vrouwen, denken, dat door het toelaten van de vrouw in het kerkelijk ambt de achterstelling van haar is opgeheven, is dat zeker niet het geval.

Lange weg

De vrouwelijke theologen zeggen in hun “motivatie en doelstelling” van vorig jaar zelfs weinig hoopvol: “Wij zien een lange weg voor ons om ook maar enigszins op gang te brengen wat ons aan gerechtigheid voor ogen staat. De tekens van tegenstand zijn vele. De verdichting van de mannelijke gelederen in samenwerking van kerken (door het gemis aan gelijkwaardige inbreng van vrouwen onterecht “oecumene” genoemd), maar ook de vicieuze cirkel van de macht, die verontschuldigend (“er zijn geen vrouwen voor deze belangrijke posten”) de kerkelijke structuren in stand houdt, bemoedigen ons niet.”

Tijdens de anderhalf jaar dat de werkgroep van vrouwelijke theologen in Nederland werkt is er al heel wat op gang gekomen. Zij heeft zich naar de kerken toe gepresenteerd als een onafhankelijke werkgroep die bereid is in en met de kerken een handreiking te doen tot verwerkelijking van een menselijke kerk: een gemeenschap van mannen en vrouwen die elkaar als gelijken ontmoeten en gelijkelijk dienstbaar zijn.

Eenheid

Het is een beweging van vrouwen die probeert de verhouding tussen mannen en vrouwen weer zo te maken zoals die eens door God is bedoeld. Man én vrouw schiep Hij hen, naar Gods beeld. Als een éénheid. En dat woord éénheid moeten we niet alleen maar toepassen op het huwelijk, maar éénheid in de zin van het aanvullen van mannelijke en vrouwelijke eigenschappen aan elkaar, zodat er dan pas sprake is van een volwaardig mensbeeld. Pas dan komt God tot Zijn recht in de schepping.

Vrouwen vragen nu de mannen in de kerk ruimte te maken voor hen omdat ze recht hebben op die plaats en ze zijn vast van plan die plaats in de toekomst in te nemen ook als mannen uit zich zelf niet op willen schikken. Het gaat er immers om, dat Gods Koninkrijk gestalte krijgt in de mens die God schiep, man én vrouw beiden.

Boekbespreking

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 23 november 1978, 37e jaargang nr. 4

Schrijf spoedig terug

Enkele maanden geleden is er een boekje uitgegeven, dat zich op het eerste gezicht niet zo maar leent voor bespreking in een kerkblad, omdat het gaat over emigratie van ongeveer 300.000 landgenoten van ons naar Amerika tussen 1820 en 1920. Ik koos er toch voor, omdat uit al die brieven van de landverhuizers en gelukzoekers iets te lezen valt over hun geloofsleven, een stukje Hollandse kerkgeschiedenis, dat met deze mensen overgeplant werd naar Amerika. Een ander argument is, dat er zoveel namen van briefschrijvers in vermeld staan, die vertrokken vanuit deze buurt, dat het voor vele lezers extra interessant zal maken. Om er enkele te noemen: Graadus Heinen uit Aalten, de gebroeders te Selle en C. Snoeyenbosch uit Winterswijk, Evert Wonnink uit Geesteren, die op zijn overtocht naar de nieuwe wereld een ijsberg 'slechts op 20 passen afstand zag, wel zo groot als de Geesterse kerk'.

De schrijver Herben J. Brinks, wiens grootvader 100 jaar geleden vanuit Drenthe naar Amerika verhuisde, kreeg van de Bentley Geschiedkundige Bibliotheek van de Universiteit van Michigan financieel armslag om naar brieven te speuren, die door Nederlandse verwanten vanuit Amerika waren ontvangen. Door hulp van vele mensen heeft hij brieven kunnen opsporen, die tot dan misschien vergeten, maar toch bewaard werden op zolders, boekenplanken en in kasten van boerderijen en huizen.

Het is heel boeiend om te lezen, juist omdat het hier om persoonlijke brieven gaat, waarin iedere schrijver zijn eigen vreugden en verdrietigheden vermeldt. De schrijver geeft niet exact aan waarom al deze mensen ons land verlieten. Af en toe komt er wel eens een reden uit een brief naar voren; de één noemt Nederland overbevolkt [1870!] een ander gebrek aan werk waardoor de mensen verhongeren, maar de godsdienstige onverdraagzaamheid t. a. v. piëtistisch aangelegden, afgescheidenen en dolerenden, hebben toch ook een grote rol gespeeld. De eerste grote emigraties werden dan ook geleid door de predikanten A.C. van Raalte, H.P. Scholte en C. v.d. Meuten.

In welk een wondere wereld deze mensen verzeild raakten, die in hun vaderland vaak niet verder gekeken hadden dan hun eigen dorp, blijkt uit bijna iedere brief. Graadus Heinen verdiende met 1 dag werken in 1854 in Amerika net zoveel als hij in een week in Aalten verdiende en "ik at net zo goed als de voornaamste burger in Aalten". Nijwening schrijft naar Beilen: 'Ik zeg dat Amerika een Got gezegent lant is wat zoude aarde al geweest zijn in die niet Amerika gevonden was'. Ene mijnheer de Lange, onderwijzer in Grand Rapids schrijft ontevreden : 'de afgod van de Amerikaan is de vrouw, zo zelfs dat de rijkste heer het niet in

zijn hoofd zal krijgen om zijn laarzen door de meid te laten poetsen. De Amerikaanse vrouw is lui, trots, vuil en verkwistend.'

Opsommingen van bezittingen, wat men al aan geld en goed gewonnen heeft houden gelijke pas met de vrome zegenbeden en afhankelijkheidsgevoelens van Gods voorzienigheid, zoals Heerspink in 1850 schrijft "daar kunt Gij onder Gods zegen veel geld verdienen".

Jammer, dat het boek maar één regeltje wijdt aan de oorspronkelijke bewoners van Amerika: de Indianen. "Toen de regering de indianen verdreef naar ongewenste gebieden..." Slechts één van de schrijvers heeft er wat dieper over nagedacht. John D. Everhard, die in 1855 emigreerde schrijft na 50 jaar in zijn nieuwe vaderland: 'Zover als ik het begrijp dan is de lust om in zeer korte tijd rijk te worden ten koste van andere mensen te groot en de gelegenheid te ruim. Gevolgen zijn dat men een schare miljonairs krijgt en ook tevens een grote menigte armen. '

Het boek geeft een goede kijk op het ontstaan van verhoudingen, zowel kerkelijk als maatschappelijk zoals die nu in de Verenigde Staten liggen.

Schrijfspoedig terug" van H.J. Brinks is uitgegeven bij Boekencentrum b.v. Scheveningen en kost f 23,90 (met veel foto's).